
SERİ

B

CİLT

39

SAYI

3

1989

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ

D E R G İ S İ

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE AĞAÇ İŞLEYEN MAKİNA ÜRETİMİ VE TİCARETİ

Prof. Dr. Ahmet KURTOĞLU ¹⁾
Ar. Gör. Metin KAHVECİ ¹⁾

Kı s a Ö z e t

Ağaç İşleyen makina (AİM), alet ve yardımcı donanım üretimi 1989 yılında, Doğu bloku ülkeleri ve Çin dışında 6.587.000.000 \$ (Amerikan Doları) karşılığı olduğu, bu miktarın %59'u Batı Avrupa Ülkeleri, %17'si Kuzey Amerika Ülkeleri, %21'i Japonya ve Asya Ülkeleri tarafından üretilmektedir.

İtalya, Federal Almanya, Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelerin ağaç işleyen makina dış ticaretinde büyük payları olduğu görülmektedir.

1. GİRİŞ

Türkiye'de gelişen orman ürünleri endüstrisine paralel olarak AİM üretim sektörünün de geliştiği, önceki yıllarda yurt dışından ithal edilen bir kısım makinelerin günümüzde ülkemizde de üretilmeye başlandığı gözlenmektedir.

Bununla birlikte henüz orman ürünleri endüstrisinde tam tesis yatırımları, büyük makineler ve bilgisayar kontrollü makineler bakımından dışa bağımlılık bulunmaktadır.

Bu nedenle bu çalışmada ülkemizdeki (H.D.T.M.-1989) ve dünyadaki (EUMA-BOIS 1990) adlı çalışmalardan yararlanılarak, AİM üretimi ve dış ticareti hakkında bilgi verilmeye çalışılmıştır.

2. TÜRKİYE'DE AĞAÇ İŞLEYEN MAKİNA ÜRETİM VE DIŞ TİCARETİ

Daha önceleri yurt dışından ithal edilen AİM'nin tamirinde uzmanlaşmış kişi ve kuruluşların 1945'li yıllardan sonra basit sayılabilen makinelerin üretimine başlaması ile bu sektörün temelini oluşturulmasına başlanmıştır.

Günümüzde (T.O.B.B.-90) verilerine göre 50'ye yakın firmanın bu konuda çalıştığı belirtilmektedir. (Dİİ-1990) verilerine göre 1989 yılı içinde bu alanda çalışan 5 firma bulunduğu belirtilmektedir. Gözlemlendiği gibi firma sayıları arasında büyük fark bulunmakta ve sağlıklı bir sonuç çıkarılamamaktadır. Bu sektördeki çalışanların sayısı ve nitelikleri hakkında da herhangi bir veriye sahip bulunmamaktayız.

1) İ.Ü. Orman Fakültesi Orman Endüstrisi Mühendisliği Bölümü Orman Endüstri Makinaları ve İşletme Anabilim Dalı..

Ülkemizde üretilen AİM türleri ve miktarları hakkında da kesin veri bulunmamaktadır. (DİE-90)'a göre iki sınıfta toplanan Ağaç İşleyen Makinalarından testereleden 124 adet üretildiği, fakat planya makinalarından hiç üretilmediğini belirlemektedir. Son yıllarda ülkemizde belirlenen Orman Ürünleri Endüstrisi kuruluşlarındaki yerli yapım makina türlerinin sayısının 30'un üstünde olduğu ve bunların üretim miktarlarının çok daha fazla olabileceği kanısındayız.

Ülkemizdeki AİM ithalat ve ihracat değerleri (H.D.T.M.-1990) verilerine göre çizelge 1'de gösterilmektedir.

Çizelge 1 : Türkiye'de Üç Yıllık AİM ve Plastik İşleyen Makinaların İthalat ve İhracatının Miktarı ve Amerikan Doları Olarak Değeri (H.D.T.M.-1990)

	1987		1988		1989(x)	
	Miktar Adet	\$ (x 1000)	Miktar Adet	\$ (x 1000)	Miktar Adet	\$ (x 1000)
İhracat	205	359	1153	1.770	697	1.077
İthalat	225	3.559	481	6.906	238	4.504

(x) 1989 yılı Ocak-Kasım ayları dönemini kapsamaktadır.

Yukarıda belirtilen ağaç ve plastik işleyen makinaların dış ticaretinin miktar ve parasal değerleri içinde plastik işleyen makinalar olduğu için AİM esas alınarak değerlendirme yapılması doğru bulunmamaktadır.

3. DÜNYADA AĞAÇ İŞLEYEN MAKİNA ÜRETİMİ VE TİCARETİ

3.1. Dünyada Ağaç İşleyen Makina Üretimi

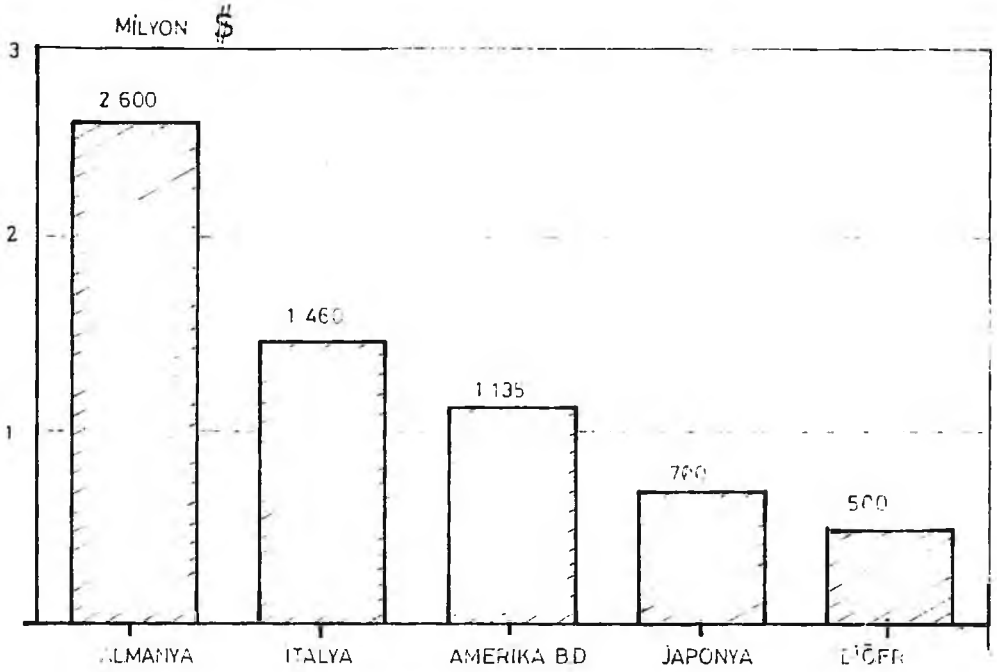
Dünyada AİM üretiminde ön planda bulunan ülkelerin üretim miktarları Amerikan Doları (\$) karşılığı olarak şekil 1'de gösterilmektedir.

Şekilde görüldüğü üzere sıralamada birinci sırayı F. Almanya almakta ve onu İtalya, A.B.D., Japonya ve diğer ülkeler takip etmektedir.

Avrupa ülkelerinden F. Almanya ve İtalya'nın üretiminin toplam değeri 4.060.000.000 \$ iken diğer ülkelerin toplam üretimi, 2.335.000.000 \$ bulunmaktadır. Görüldüğü gibi bu üretim sektöründe Avrupa ülkelerinin üstünlüğü açıkça görülmektedir.

Avrupa ülkelerinden Danimarka, F. Almanya, Finlandiya, Fransa, İngiltere, İtalya, Avusturya, Portekiz ve İsviçre'nin oluşturduğu Avrupa Ağaç İşleyen Makina Üreticileri Birliği (EUMABOIS) organizasyon ve teknik işbirliği ile bu ülkelerin dünya pazarını artırma çabası içinde bulunmaktadır.

Avrupa Ağaç İşleyen Makina Üreticileri Birliği'ne üye ve diğer önemli bazı ülkelerdeki AİM üretici firma, işveren ve çalışanlarının sayısı çizelge 2'de verilmektedir.

Şekil 1 : Dünyada AIM üretiminde önde gelen ülkelerin 1989 yılı üretiminin (\$) olarak değeri (VDMA 1990)

Çizelge 2 : EUMABOİS ve Diğer Bazı Önemli Ülkelerdeki AIM Üretici Firma, İşveren ve Çalışanların Sayısı (EUMABOİS, 1990)

	Firma	İşveren, Yönetici	Çalışan	TOPLAM
Danimarka	35	150	500	650
F. Almanya	240	7.750	16.250	24.000
İspanya	107	402	2.305	2.707
Finlandiya	15	600	1.000	1.600
Fransa	45	-	-	2.080
İngiltere	13	-	-	2.000
İtalya	311	3.740	7.656	11.376
Avusturya	20	-	-	1.175
Portekiz	23	271	1.093	1.364
İsviçre	62	214	522	736
TOPLAM	871	13.127	28.826	47.708

Çizelge 2'nin devamı

	Firma	İşveren, Yönetici	Çalışan	TOPLAM
Hollanda	10			
İsveç	10			
Norveç	2			
Belçika	8			
A.B.D.	300	3.000	6.000	9.000
Kanada	30			
G. Amerika Ülke.	75			
Afrika Ülkeleri	20			
Asya (Japonya hariç)	250			
Avustralya - Y. Zellanda	20			
Japonya	120			
TOPLAM	1.689			60.000

NOT : Yan sanayi katılmamıştır

Batı Avrupa ülkelerinden İtalya, işyeri sayısı bakımından 311 adet ile birinci sırada yer almakta, onu sırası ile A.B.D. 300 firma ile, Japonya dışında Asya ülkeleri 250 firma ile F. Almanya ise 240 firma ile, Japonya 120 firma ile takip etmektedir.

Firma sayısı bakımından dördüncü sırada bulunan F. Almanya, çalışanların sayısı (İşveren-Yönetici ve İşçi) bakımından 24.000 kişi ile en ön sırada bulunmaktadır. Bu ülkeyi 11.396 kişi ile İtalya, 9.000 kişi ile A.B.D. izlemektedir.

3.2. Dünyada Ağaç İşleyen Makina Ticareti

Dünyadaki Ağaç İşleyen Makina üretimi ve tüketim dengesi 1989 yılı itibarıyla, \$ olarak Çizelge 3'te verilmektedir.

Çizelge 3 : Dünyada AİM Üretim, Ticaret ve Tüketiminin 1989 Yılında \$ Olarak Değeri (2). (EUMABOİS 1990).

A. ÜRETİM	x. 1000 (3)
Kuzey Amerika	1.110.000
Güney Amerika	90.000
Batı Avrupa	3.877.000
EUMABOİS	3.877.000
Diğer	70.000
Asya, Japonya, Avustralya	1.500.000
Afrika	10.000
TOPLAM	6.587.000
B. İTHALAT	2.107.000
C. İHRACAT	2.523.000
D. TÜKETİM	6.171.000

(2) Doğu Bloğu ülkeleri ve Çin hariç

(3) Tüm AİM ve yardımcı alet ve donanımları dahildir

Çizelgede görülen üretim ile tüketim miktarları arasındaki 416.000.000 \$ farkın, Doğu Bloğu ülkelerine olan satışlar ile stoklardaki makinelerin değerlerinden oluştuğu belirtilmektedir.

3.2.1. İhracatta Önde Gelen Ülkelerde AİM Dış Ticaretinin Durumu

Dünyada AİM ihracatında ilk ona giren ülkelerin ihracatının \$ olarak değeri ve tüm ihracata oranı Çizelge 4'te verilmektedir. Genel amaçlı olan orman endüstrisinde de kullanılan diğer makina aksesuar alet ve yardımcı malzemelerin ticareti bu rakamların dışında bırakılmıştır.

Çizelge 4 : Dünyada AİM İhracatında Önde Gelen Bazı Ülkelerin 1989 Yılı İhracat Miktar ve Oranları (EUMABOİS-1989)

Ülke (x)	Oran %	Değer (\$), x.1000
İtalya	32.7	824.972
F. Almanya	31.9	805.785
Japonya	8.7	219.883
A.B.D.	6.7	168.941
Fransa	3.2	80.564
İsviçre	2.9	74.260
İngiltere	2.3	59.068
İsveç	1.9	47.099
Finlandiya	1.8	44.452
Belçika - Lüksemburg	1.3	32.759
Diğer	6.6	165.563
TOPLAM	100.0	2.523.345

x : Doğu Bloğu ülkeleri ve Tayvan katılmamıştır.

1 - Federal Almanya

F. Almanya 1989 yılında 1.273.182.000 \$'lık üretim gerçekleştirmiş, 171.090.000 \$ ithalata karşılık, 805.785.000 \$ ihracat yapmıştır.

F. Almanya'nın 1989 yılında çeşitli miktarlarda ihracat yaptığı 130 ülke bulunmaktadır.

İhracatının 273.931.000 \$'lık kısmını Avrupa Topluluğu ülkelerine, 154.022.000 \$'ını Doğu Avrupa ülkelerine (SSCB, Doğu Almanya, Polonya, Çekoslovakya, Macaristan, Romanya, Bulgaristan) 456.444.000 \$'ını diğer Avrupa ülkelerine, 11.809.000 \$'ını Afrika ülkelerine, 114.577.000 \$'ını Avustralya kıtasına yapmıştır.

F. Almanya'nın Avrupa ülkelerine olan ihracatı, 54.464.000 \$ Fransa'ya, 41.429.000 \$ Belçika - Lüksemburg'a, 38.799.000 \$ Hollanda'ya, 37.080.000 \$ İtalya'ya, 52.932.000 \$ İngiltere'ye, 15.362.000 \$ Danimarka'ya, 23.691.000 \$ İsveç'e, 20.023.000 \$ Finlandiya'ya, 51.381.000 \$ İsviçre'ye, 68.226.000 \$ Avusturya'ya, 2.146.000 \$ Türkiye'ye, 2.146.000 \$ SSCB'ye, 12.159.000 \$ Polonya'ya, 10.422.000 \$ Macaristan ve diğer Avrupa ülkelerine gerçekleştirilmiştir.

Afrika ülkelerinden Cezayir'e 732.000 \$, Libya'ya 384.000 \$, Benin'e 1.044.000 \$, Nijerya'ya 503.000 \$, Kenya'ya 715.000 \$, Namibya'ya 5.533.000 \$ ve diğer ülkelere değişik miktarlarda ihracat yapılmıştır.

Amerika Birleşik Devletleri'ne 56.555.000 \$, Kanada'ya 14.414.000 \$, Meksika'ya 1.023.000 \$, Brezilya'ya 1.388.000 \$, Şili'ye 2.851.000 \$ ve diğre Amerika kıtası ülkelerine ihracat yapılmıştır.

Asya ülkelerinden Irak'a 1.336.000 \$, İran'a 2.195.000 \$, İsrail'e 1.150.000 \$, Hindistan'a 1.952.000 \$, Tayland'a 3.323.000 \$, Endonezya'ya 4.077.000 \$, Singapur'a 16.533.000 \$, Çin'e 8.939.000 \$, Güney Kore'ye 6.999.000 \$, Japonya'ya 33.167.000 \$ ile birlikte çeşitli Asya ülkelerine çeşitli miktarlarda ihracat gerçekleştirilmiştir.

F. Almanya'nın Avustralya'ya yaptığı ihracatı ise 13.309.000 \$'ı bulmaktadır.

F. Almanya'nın AİM ithal ettiği belli başlı ülkeler ve miktarları aşağıda verilmektedir.

Fransa'dan 11.457.000 \$, Belçika-Lüksemburg'dan 4.726.000 \$, Hollanda'dan 6.236.000 \$, İtalya'dan 75.181.000 \$, İngiltere'den 5.931.000 \$, İsviçre'den 20.665.000 \$, Avusturya'dan 44.192.000 \$, A.B.D.den 12.240.000 \$, Japonya'dan 3.968.000 \$ ve çeşitli ülkelere değişik miktarlarda ithalattan oluşmaktadır.

2 – İtalya :

İtalya, 1989 yılında 1.046.220.000 \$ değerinde üretim gerçekleştirmiş, 64.550.000 \$ ithalatına karşılık 824.972.000 \$ ihracat yapmıştır.

İtalya 1989 yılında 140'ın üstünde ülkeye 824.972.000 \$'lık AİM ihracatı yaparak, ihracat yapılan ülke sayısı ve makina değeri bakımından ilk sıraya gelmiştir.

İtalya bu yılda Avrupa Topluluğu ülkelerine 380.918.000 \$, Doğu Avrupa ülkelerine 53.746.000 \$, diğer Avrupa ülkelerine 505.210.000 \$, Afrika ülkelerine 51.124.000 \$, Amerika kıtası ülkelerine 99.039.000 \$, Asya ülkelerine 84.703.000 \$, Avustralya'ya 31.150.000 \$ değerinde ihracat yapmıştır.

İtalya'nın AİM ihraç ettiği belli başlı ülkeler şu şekilde belirtilmektedir.

Avrupa ülkelerinden Fransa'ya 85.081.000 \$, Belçika-Lüksemburg'a 20.570.000 \$, Hollanda'ya 11.993.000 \$, F. Almanya'ya 75.181.000 \$, İngiltere'ye 53.668.000 \$, Danimarka'ya 12.840.000 \$, İspanya'ya 83.931.000 \$, İsveç'e 19.701.000 \$, İsviçre'ye 31.384.000 \$, Avusturya'ya 24.331.000 \$, Türkiye'ye 3.589.000 \$, SSCB'ne 30.042.000 \$ değerinde ihracat yapmıştır.

Afrika ülkelerinden Cezayir'e 5.659.000 \$, Tunus'a 2.439.000 \$, Libya'ya 5.550.000 \$, Mısır'a 3.059.000 \$, Zaire'ye 11.642.000 \$, Namibya'ya 7.605.000 \$ değerinde ihracat gerçekleştirmiştir.

Asya ülkelerinden İran'a 1.313.000 \$, İsrail'e 1.788.000 \$, Suudi Arabistan'a 3.629.000 \$, Tayland'a 4.101.000 \$, Endonezya'ya 5.130.000 \$, Malezya'ya 5.260.000 \$, Singapur'a 6.769.000 \$, Çin'e 12.733.000 \$, Güney Kore'ye 8.260.000 \$, Japonya'ya 9.249.000 \$, Hong Kong'a 6.775.000 \$ karşılığı ihracat yapmıştır.

İtalya'nın 1989 yılında AİM ithal ettiği başlıca ülke ve miktarı ise; Fransa'dan 3.626.000

\$, F. Almanya'dan 37.080.000 \$, İsviçre'den 4.884.000 \$, Avusturya'dan 3.730.000 \$, Japonya'dan 2.189.000 \$ karşılığı olduğu belirtilmektedir.

3 – Japonya :

Japonya'nın 1989 yılına ait AİM üretim miktarı bilinmemekle birlikte, 219.883.000 \$ karşılığı ihracat, 64.328.000 \$ karşılığı ithalat yaptığı belirtilmektedir.

Japonya'nın ihracatının genel dağılımı; Avrupa Topluluğu ülkelerine 12.215.000 \$, Doğu Avrupa ülkelerine 2.602.000 \$, diğer Avrupa ülkelerine 16.463.000 \$, Amerika kıtasına 74.194.000 \$, Asya ülkelerine 120.775.000 \$, Avustralya kıtasına 5.385.000 \$, Afrika ülkelerine 1.464.000 \$ değerinde olduğu belirtilmektedir.

Japonya'nın ihracatının belli başlı ülkelere dağılımı ise şu şekildedir:

F. Almanya'ya 3.996.000 \$, İtalya'ya 2.189.000 \$, İngiltere'ye 2.363.000 \$, SSCB'ye 2.598.000 \$, Türkiye'ye 424.000 \$, A.B.D.'ne 63.966.000 \$, Kanada'ya 6.837.000 \$ değerinde ihracat yapmıştır. Japonya, Asya ülkelerinden Tayland'a 7.677.000 \$, Endonezya'ya 33.710.000 \$, Malezya'ya 22.976.000 \$, Singapur'a 13.092.000 \$, Çin'e 10.218.000 \$, Güney Kore'ye 11.515.000 \$ değerinde ihracatta bulunmuştur.

Japonya aynı yıl içinde, belli başlı olarak Almanya'dan 33.167.000 \$, İtalya'dan 9.249.000 \$, Avusturya'dan 4.109.000 \$, A.B.D.'den 6.431.000 \$ değerinde AİM ithal etmiştir.

4 – Amerika Birleşik Devletleri (A.B.D.)

Amerika Birleşik Devletleri 1989 yılında uluslararası pazarda 168.941.000 \$ değerinde AİM satmış, 446.184.000 \$ değerinde de makina satın almıştır.

A.B.D.'nin ihracatı genel olarak, 29.136.000 \$ ile Avrupa Topluluğu ülkelerine, 4.979.000 \$ ile Doğu Avrupa ülkelerine, 31.823.000 \$ ile diğer Avrupa ülkelerine, 2.190.000 \$ ile Afrika ülkelerine, 87.863.000 \$ ile diğer Amerika kıtası ülkelerine, 34.035.000 \$, Asya ülkelerine, 7.331.000 \$ ile Avustralya kıtasına olacak şekilde dağılım göstermektedir.

A.B.D.'nin AİM ihracatının belli başlı ülkelere göre dağılımı aşağıda belirtilmektedir.

F. Almanya'ya 12.240.000 \$, İngiltere'ye 7.525.000 \$, SSCB'ne 4.205.000 \$, Belçika-Lüksemburg'a 2.648.000 \$, Türkiye'ye 47.000 \$, Kanada'ya 49.311.000 \$, Meksika'ya 17.403.000 \$, Venezuela'ya 2.927.000 \$, Şili'ye 4.426.000 \$, Brezilya'ya 1.474.000 \$, Arjantin'e 2.922.000 \$, İsrail'e 2.423.000 \$, Tayland'a 3.291.000 \$, Çin'e 3.247.000 \$, Güney Kore'ye 4.512.000 \$, Japonya'ya 6.431.000 \$, Hong-Kong'a 3.315.000 \$, Avustralya'ya 6.057.000 \$ ihracat yapmıştır.

Aynı yıl A.B.D.'nin AİM ithal ettiği başlıca ülkeler ve dolar olarak miktarı aşağıda verilmiştir.

Fransa'dan 2.191.000 \$, F. Almanya'dan 56.555.000 \$, İtalya'dan 57.751.000 \$, İngiltere'den 6.558.000 \$, Avustralya'dan 8.866.000 \$, İsviçre'den 5.531.000 \$, Kanada'dan 25.535.000 \$, Japonya'dan 63.966.000 \$ olduğu belirtilmektedir.

5 – Fransa

Fransa 1989 yılında AİM üretimi 142.812.000 \$, ihracatı 80.564.000 \$, ithalatı ise 178.529.000 \$ olmuştur.

Fransa'nın ihracatının dağılımı; Avrupa Topluluğu ülkelerine 46.713.000 \$, Doğu Avrupa ülkelerine 798.000 \$, diğer Avrupa ülkelerine 56.023.000 \$, Afrika ülkelerine 9.474.000 \$, Amerika kıtası ülkelerine 7.248.000 \$, Asya ülkelerine 6.147.000 \$, Avustralya kıtasına 613.000 \$ şeklinde olmuştur.

Fransa'nın AİM ihracatının ülkelere dağılımı; Belçika-Lüksemburg'a 10.591.000 \$, F. Almanya'ya 11.457.000 \$, İtalya'ya 3.626.000 \$, İngiltere'ye 6.331.000 \$, Portekiz'e 3.710.000 \$, İspanya'ya 8.513.000 \$, İsviçre'ye 5.936.000 \$, Türkiye'ye 239.000 \$, A.B.D.'ne 2.161.000 \$, Güney Kore 2.318.000 \$, Japonya'ya 1.801.000 \$ olmak üzere çeşitli ülkelere gerçekleştirilmiştir.

Fransa; 1989 yılında Belçika-Lüksemburg'dan 8.569.000 \$, Hollanda'dan 2.249.000 \$, F. Almanya'dan 54.464.000 \$, İtalya'dan 85.081.000 \$, İngiltere'den 7.752.000 \$, İsviçre'den 6.771.000 \$, Avustralya'dan 6.016.000 \$, İspanya'dan 6.016.000 \$, A.B.D.'den 1.829.000 \$, Japonya'dan 1.578.000 \$ değerinde AİM ithal etmiştir.

6 – İsviçre

İsviçre'de 1989 yılında 46.756.000 \$ karşılığı AİM üretimi gerçekleştirilmiştir. 102.570.000 \$ ithalata karşılık 75.260.000 \$ ihracat yapmıştır.

İsviçre'nin ihracatı Avrupa Topluluğu ülkelerine 40.370.000 \$, Doğu Avrupa ülkelerine 5.175.000 \$, diğer Avrupa ülkelerine 48.978.000 \$, Afrika ülkelerine 1.384.000 \$, Amerika kıtası ülkelerine 8.591.000 \$, Asya ülkelerine 9.102.000 \$, Avustralya ülkelerine 1.030.000 \$ değerinde olmuştur.

İsviçre'nin ihracatı belli başlı ülkeler itibari ile aşağıda verilmektedir.

Fransa'ya 6.771.000 \$, F. Almanya'ya 20.664.000 \$, İtalya'ya 4.885.000 \$, Avusturya'ya 5.506.000 \$, A.B.D.'ne 5.531.000 \$, Türkiye'ye 453.000 \$, SSCB'ye 3.185.000 \$ olmuştur.

İsviçre 1989 yılında Fransa'dan 5.963.000 \$, F. Almanya'dan 51.381.000 \$, İtalya'dan 31.384.000 \$, Avusturya'dan 11.116.000 \$ değerinde AİM ithal etmiştir.

7 – İngiltere

İngiltere'nin 1989 yılı AİM üretimi 67.540.000 \$, İthalatı 143.805.000 \$ iken, ihracatı 59.068.000 \$ karşılığı gerçekleştirilmiştir.

İngiltere'nin ihracatının bölgelere dağılımı A.T. ülkelerine 27.012.000 \$, Doğu Avrupa ülkelerine 883.000 \$, diğer Avrupa ülkelerine 33.032.000 \$, Afrika ülkelerine 4.175.000 \$, Amerika ülkelerine 9.702.000 \$, Asya ülkelerine 7.815.000 \$, Avustralya kıtasına 3.416.000 \$ şeklinde gerçekleştirilmiştir.

İngiltere başlıca ülkelerden Fransa'ya 7.752.000 \$, F. Almanya'ya 5.931.000 \$, İrlanda'ya 2.405.000 \$, A.B.D.'ne 6.558.000 \$, Singapur'a 2.993.000 \$, Avustralya'ya 2.625.000 \$ değerinde AİM ihracatı yapmıştır.

İngiltere'nin başlıca ithalat yaptığı ülkeler ise Fransa'dan 6.331.000 \$, F. Almanya'dan 52.932.000 \$, İtalya'dan 53.668.000 \$, İsveç'ten 4.776.000 \$, Avusturya'dan 3.870.000 \$,

A.B.D.'den 7.525.000 \$ değerinde olduğu belirtilmektedir.

3.2.2. AİM İthalatında Önde Gelen Ülkelerde Durum

AİM ithalatında önemli bazı ülkelerde ithalatta pazar payı ve \$ olarak ithal miktarı Çizelge 5'te belirtilmektedir.

Çizelge 5 : AİM İthalatında Dünyada Pazarı Oluşturan Ülkeler ve Oranları (EUMABOIS, 1990)

Ülke	Pazardaki Payı %	İthal Tutarı \$ x 100	Ülke	Pazardaki Payı %	İthal Tutarı \$ x 100
A.B.D	21.2	446.184	Güney Kore	1.9	40.536
Fransa	8.5	178.529	Danimarka	1.7	36.010
Almanya	8.1	171.090	Portekiz	1.4	29.805
İngiltere	6.8	143.805	Hong-Kong	1.3	27.988
Kanada	6.6	139.350	Norveç	0.9	18.642
İspanya	6.2	131.464	İrlanda	0.8	17.118
Endonezya	5.5	115.332	İsrail	0.3	5.936
İsviçre	4.9	102.570	G. Kıbrıs	0.2	3.361
Belçika-Lüksemburg	3.9	82.555	Tunus	0.1	2.081
Singapur	3.8	79.323	İzlanda	-	703
İsveç	3.6	75.255	Panama	-	512
İtalya	3.3	69.554	Trinida To.	-	306
Japonya	3.1	64.328	İles Faroe	-	175
Finlandiya	3.0	62.704	Grönland	-	120
Hollanda	2.9	60.866			

Not : Doğu Bloğu ülkeleri ve Tayvan katılmamıştır

4. SONUÇ

AİM üretimi ve ticaretinin incelenmesinin genel olarak değerlendirmesinde aşağıdaki toplu sonuçları çıkarabiliriz.

Ağaç işleyen makina üretiminde ön sırayı F. Almanya almakta ve bu ülkeyi İtalya, A.B.D. ve Japonya izlemektedir. Bilindiği gibi bu ülkeler sanayileşmiş ülkelerin de ön sıralarında bulunmaktadır.

AİM ihracatında İtalya en önde gelmekte, onu F. Almanya, İtalya, Japonya ve A.B.D. izlemektedir. İthalatta ise 1. sırayı A.B.D. almakta, Fransa, Almanya, İngiltere ve Kanada bu ülkeleri takip etmektedir.

Görülebileceği gibi AİM üretim ve ticaretinde Avrupa ülkeleri ve özellikle EUMABOİS'e üye ülkeler önde gelmektedir. F. Almanya ve İtalya'nın daha önceki yıllardaki AİM dış ticareti esas alındığında yıllara göre artan bir ihracatları olduğu görülmektedir.

F. Almanya'nın Doğu Avrupa ülkelerine ihracatı İtalya'ya göre büyük değerleri bulmakta, bunun yanında İtalya'nın Afrika ve Avustralya ülkelerine ihracatı, F. Almanya'ya göre büyük fark yaptığı görülmektedir.

F. Almanya, AİM üretim sektöründe teknoloji üreten ülke olma durumunu dünyadaki konu ile ilgili patentlerin %31.5'ini elinde tutmasıyla göstermektedir. Bu konudaki patentlerin %17'sinin A.B.D.'nde ve %3.2'si İtalya'nın elinde bulunduğu belirtilmektedir (NEUBAUER - 1990).

İtalya'nın ise dünyada en çok sayıda ülkeye ve en fazla miktarda ihracat yapan ülke olduğu görülmektedir.

SYITS 1981'e göre İtalya ve F. Almanya mobilya üretim ve dış ticaretinde de Avrupa'nın en önde gelen ülkeler durumundadır (KURTOĞLU A., FİSUNOĞLU, M. 1984).

Dünyada en büyük pazarı A.B.D. oluşturmaktadır. Bunu Fransa, F. Almanya, İngiltere, Kanada, İspanya takip etmektedir.

Ülkemizde ise 1989 yılı ithalat değerlerinde farklılıklar ortaya çıkmaktadır. (HDTM - 1990)'a göre 1989 yılında ocak-kasım döneminde 4.504.000 \$ değerinde ağaç ve plastik işleyen makina ithal edildiği belirtilmekte, (EUMABOİS - 1990)'a göre ise Türkiye'ye satılan AİM'lerin değeri olarak 10.881.000 \$ verilmektedir. Rakamların sağlıklı değerlendirme yapmak için uygun olmadığı görülmekte ise de sektör olarak dışa bağımlılığımız olduğu görülmektedir.

(HDTM. 1990) verilerinde görüldüğü gibi ihraç edilen makinelerin adedi ile değeri arasındaki oran ile ithal edilen makinelerdeki adet ve değer oranının büyüklüğü ülke dışında büyük makineler ve tam tesis yatırımları konusunda ithalat yapıldığını göstermektedir..

Ülkemizin bu sektördeki dışa bağımlılığını azaltmasını sağlayacak ve ihracatı geliştirecek olan AİM üretim sektörü hakkında sağlıklı bilgi bulunmamaktadır. Bu sektörün belirlenerek üretimin ülke içi gereksinim ve ihracata yönlendirilmesi, Avrupa ülkelerinde örneğine rastlanan AİM üreticileri birliğinin kurulması ve bu kurumun sektörün özellikle Orta-Doğu ve Yakın-Doğu pazarına açılmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Dünyada büyük bir ticaret hacmi oluşturan AİM'lerinin ülkemizdeki üreticileri hakkında belirsizlikler bulunmaktadır. Bu sektörün çeşitli yönleriyle incelenerek sorunlarının ve niteliklerinin ortaya konacağı bir çalışma yapılmasının yararlı bulunmaktadır.

K A Y N A K L A R

- DİE.*, 1990: *Yıllık İmalat Sanayi İstatistikleri 1986*, Devlet İstatistik Enstitüsü Yayın No. 1413, Ankara.
- DİE.*, 1990: *Dönemler İtibariyle İmalat Sanayi İstihdam - Ödemeler - Üretim - Eğilim (Geçici Sonuçlar) 1989 (1) - 1990 (1)*, Devlet İstatistik Enstitüsü Yayın No. 1420, Ankara.
- EUMABOİS*, 1990: *Eumaboıs Statistiques 1989*, Novembre 1990, Neully Sur Seine.
- H.D.T.M.* 1990: *Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, Dönemler ve Maddeler İtibariyle İthalat ve İhracat. 1989 Ocak - Kasım*, Ankara.
- KURTOĞLU, A., FİSUNOĞLU, M.*, 1984: *Türkiye'de ve Bazı Avrupa Ülkelerinde Mobilya Üretim ve Dış Ticareti. İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, Seri B, Cilt 34, Sayı 2.*
- NEUBAUER, W.*, 1990: *German Woodworking Machines - Tradition and Progress, European Woodworking Machinery and Accessories*, Stuttgart.
- VDMA*, 1991: *Verband Deutscher Maschinen - und Anlagenbau e.V, Fachgemeinschaft Holzbearbeitungsmaschinen 1990*, Frankfurt.